

AANVULLEND ONDERZOEK STEENUIL EN
HUISMUS

LEEUVSE VELD MIDDEN

TE BENEDEN-LEEUVEN

Ecologie

Rapportage nader onderzoek steenuil

Van Heemstraweg te Beneden-Leeuwen

Opdrachtgever	Accent Adviseurs Luchthavenweg 13e 5657 EA Eindhoven
Rapportnummer	15561.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	16 juli 2021
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 0485 - 581818 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	De heer W.E.H.P. Kleuskens, MSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer ir. B.H.H. Verdijck
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	5
	3.1 Huismus.....	5
	3.2 Steenuil.....	5
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
	4.1 Huismus.....	6
	4.2 Steenuil.....	6
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	7
	5.1 Huismus.....	7
	5.2 Steenuil.....	7
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING (STEENUIL)	9
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13
	GERAADPLEEGDE BRONNEN	1

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Accent Adviseurs opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek naar het voorkomen van de steenuil en de huismus in de omgeving van de Van Heemstraweg (Leeuwse Veld Midden) te Beneden-Leeuwen. Deze rapportage bevat tevens een foerageergebiedanalyse betreffende de steenuil.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en ontwikkeling van een woonwijk op de onderzoekslocatie.

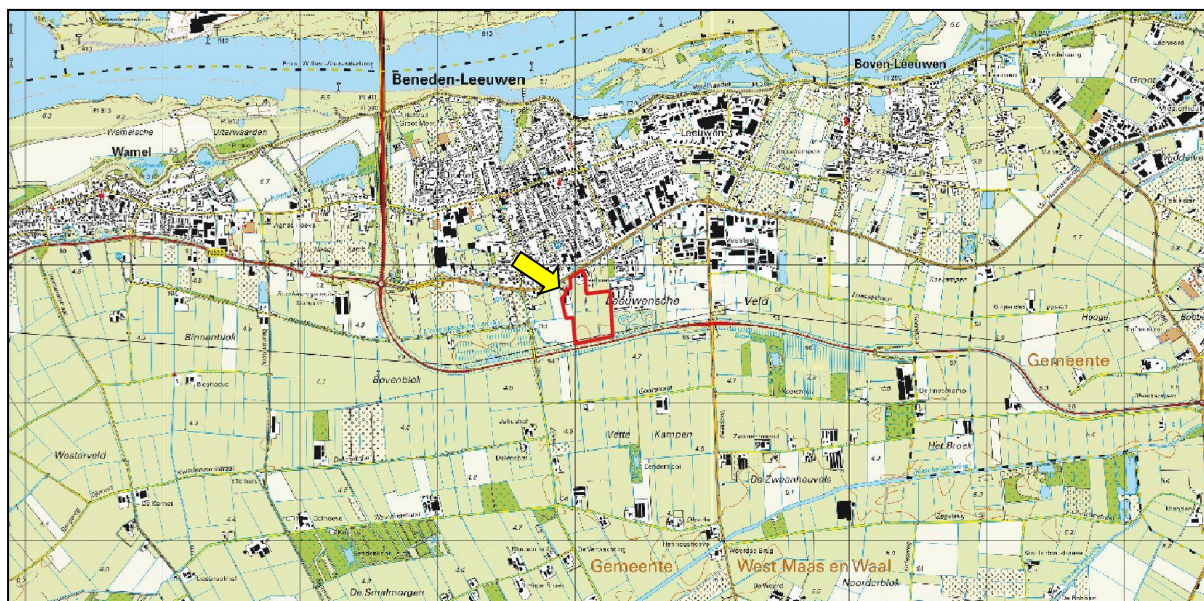
Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van reeds bekende waarneming en activiteit van steenuilen in Beneden-Leeuwen en de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy op 21 mei 2021 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 15561.002, d.d. 21 mei 2021). Uit de quickscan blijkt dat ten aanzien van de steenuil en huismus meer informatie benodigd is om de effecten van de voorgenomen ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 12,5$ ha) ligt aan de Van Heemstraweg, circa 650 meter ten zuiden van de kern van Beneden-Leeuwen (figuur 1). Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 164.120$, $Y = 431.670$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie bestaat voor het overgrote deel uit weiland met graspercelen die worden begrast door paarden. De percelen zijn afgerasterd door middel van een slotennetwerk en stroomdraden. In de weilanden is op een aantal plekken hogere begroeiing te vinden in de vorm van enkele gegroepeerde bomen. Ook staat er een hoogspanningsmast te midden van het weiland. In het meest noordelijke deel van de onderzoekslocatie zijn twee boerderijen gelegen aan de Van Heemstraweg, betreffende nr. 59 en nr. 61. Het gehele perceel van nr. 59 inclusief woonhuis en schuren behoort tot de onderzoekslocatie. Van nr. 61 behoren enkel de drie meest zuidelijke schuurdelen tot de projectlocatie; het woonhuis en de meest noordelijke schuur blijven behouden.

Ten noorden grenst de onderzoekslocatie aan de Van Heemstraweg, achter deze weg is de kern van Beneden-Leeuwen gesitueerd. Ten zuiden grenst de onderzoekslocatie aan de Maas en Waalweg N322, waarachter zich agrarische percelen bevinden. Aan de oostzijde grenst de onderzoekslocatie aan een nieuwbouwwijk en een ingericht natuurgebied met wandelpaden, opgaand groen en meanderende watergangen. Aan de westzijde zijn agrarische percelen en een zonnepark gelegen.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Noordelijk deel van weiland.

Figuur 4. Zuidelijk deel van weiland.

Figuur 5. Eén van de watergangen in het weiland.

Figuur 6. Groepering bomen ten midden van het weiland.

Figuur 7. Woning nr. 59 met achtertuin.

Figuur 8. Schuur behorende tot perceel nr. 59.

Figuur 9. Schuurdeel 1 behorende tot perceel nr. 61.

Figuur 10. Schuurdeel 2 behorende tot perceel nr. 61.

Figuur 11. Schuurdeel 3 behorende tot perceel nr. 61.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de aanwezige bebouwing te slopen, de bomen te rooien en de watergangen te dempen om vervolgens een woonwijk te realiseren op de onderzoekslocatie, het Leeuwse Veld Midden. Het noordelijke deel van de onderzoekslocatie zal bebouwd gaan worden. Het meest zuidelijke deel blijft in principe agrarisch, maar is misschien deels nodig als waterberging. In figuur 2 is het voorlopig stedenbouwkundig plan opgenomen.

Figuur 12. Stedenbouwkundig plan van het Leeuwse Veld Midden.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er op sommige punten meer informatie is benodigd: Om een volledig beeld te krijgen van in de omgeving voorkomende broedgevallen van steenuil en huismus is aanvullend onderzoek nodig.

3.1 Huismus

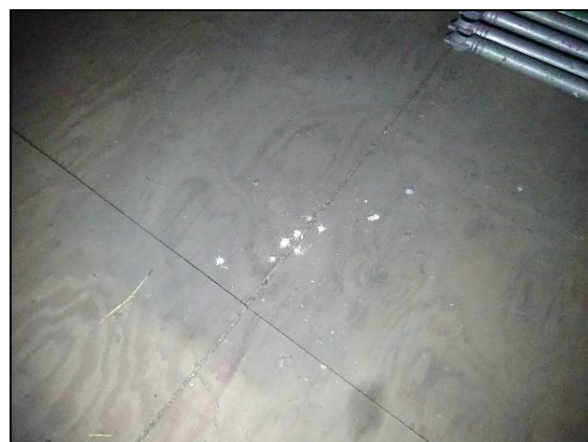
De huismus is een typische gebouwbewonende koloniebroeder. De huismus broedt veelal onder het dak tussen het dak en dakbeschoot. De schuren op de onderzoekslocatie bieden geen geschikte nestlocaties voor huismussen, het woonhuis op nr. 59 biedt echter wel geschikte broedgelegenheid. Hier zijn dakgoten aanwezig die toegang verlenen tot de ruimtes tussen de dakpannen en het dakbeschoot (figuur 13). Negatieve effecten ten aanzien van nestlocaties van de huismus als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden zijn op voorhand niet uit te sluiten.

3.2 Steenuil

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn er verschillende waarnemingen bekend van steenuilen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. De steenuil is een vogel die broedt in natuurlijke holtes van bomen (knotwilgen of hoogstam fruitbomen) of in rustige hoekjes of nissen van gebouwen, in schuren en nestkasten. De schuren op de onderzoekslocatie vormen geschikte verblijfplaatsen voor de steenuil. Tevens is in de achtertuin van de Van Heemstraweg 61 een steenuilkast waargenomen. Ook hangt er een steenuil kast in een boom bij de Van Heemstraweg 66A. In de schuren op de onderzoekslocatie zijn enkele sporen gevonden die duiden op activiteit van een steenuil op de onderzoekslocatie. In schuurdeel 2 van nr. 61 zijn enkele krijtstrepen aangetroffen vermoedelijk van een steenuil (figuur 14). Daarnaast is een schuurdeel 1 van nr. 61 een opening in de bebouwing waargenomen waaronder tevens oude braakbalresten zijn gevonden. In verband met het aantreffen van maar enkele sporen betreffen dit vermoedelijk enkel roestplekken. Echter kunnen nestlocaties in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie ook verstoord worden en kan het weland een essentiële functie vervullen als foerageergebied. Negatieve effecten ten aanzien van de steenuil zijn mogelijk aan de orde.

Figuur 13. Potentiële nestlocatie voor huismus.

Figuur 14. Krijtstrepen in schuurdeel 2 van nr. 61 vermoedelijk van steenuil.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

4.1 Huismus

Voor het onderzoek naar huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen (tabel I). Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) nestlocaties invliegen. Behalve op de onderzoekslocatie is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, 2017^a).

4.2 Steenuil

Voor het onderzoek naar steenuil zijn in de periode tussen 15 februari en 30 april een drietal avondbezoeken uitgevoerd (tabel I). Tussen het eerste en het laatste veldbezoek zat een periode van minimaal een maand. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met de methode die opgesteld is door Steenuilenoverleg Nederland (STONE, 2016) en het kennisdocument voor de steenuil (BIJ12, 2017^b). Daarnaast is middels een foerageergebiedanalyse geschikt foerageergebied voor de steenuil in kaart gebracht op en het gebied rondom het Leeuwse Veld Midden.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

2021		februari	maart	april	mei
steenuil	tijdstip		3 x avond (30 min voor tot 2:30 uur na zonsondergang)		
	datum		23 maart, 13 april en 26 april		
	functie		Territoria en leefgebied steenuil		
huismus	tijdstip			2 x overdag	
	datum			29 april en 14 mei	
	functie			nestlocaties	

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van zowel de steenuil als de huismus gunstig. De windsnelheid was maximaal 3 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Huismus

Huismussen nestelen meestal in ruimtes tussen het dak en het dakbeschot. Tijdens het gehele onderzoek zijn er geen huismussen waargenomen in of op het woonhuis, op de schuren of in de tuin van de onderzoekslocatie. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie een vaste rust- of voortplantingsplaats vormen voor de huismus.

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn meerdere boerderijen aanwezig waar roepende huismussen zijn waargenomen. Deze boerderijen zijn op voldoende afstand gelegen van de onderzoekslocatie, waardoor maatregelen om de functionaliteit van deze vaste rust- en voortplantingsplaatsen te behouden niet benodigd zijn. Tevens zijn er nabij deze boerderijen voldoende mogelijkheden voor huismussen om te foerageren en stofbaden te nemen.

5.2 Steenuil

Veldbezoek 1

Tijdens het eerste veldbezoek, op 23 maart, is voornamelijk gefocust op de onderzoekslocatie zelf en de directe omgeving ervan. Er is deze dag een transect gelopen over de agrarische percelen en tevens over de wegen nabij de onderzoekslocatie. Op intervallen van circa 100 a 200 meter is de territoriumroep van de steenuil afgespeeld. Tijdens dit bezoek zijn meerdere zicht- en geluidswaarnemingen gedaan van steenuilen, zowel op als in de omgeving van de onderzoekslocatie. Op drie verschillende locaties is de territoriumroep gehoord. De locaties waren goed van elkaar te onderscheiden aangezien de territoriumroep tegelijkertijd vanuit verschillende richtingen kon worden waargenomen. Met behulp van een verrekijker en warmtebeeldcamera is naar de individuen gezocht. Op twee locaties werd een nestkast waargenomen waarop en waar omheen het territoriale gedrag van de steenuil vertoond werd (zie figuur 15, locatie 1 & 2). Tevens is de territoriumroep gehoord vanuit de achtertuin van de Van Heemstraweg 69, zowel vanaf de weg als vanuit het agrarisch perceel was deze roep te horen (figuur 15, locatie 3). Hier kon de steenuil echter niet worden waargenomen met de verrekijker of warmtebeeldcamera.

Veldbezoek 2

Tijdens het tweede veldbezoek, op 13 april, zijn de plekken waar tijdens het eerste bezoek activiteit is waargenomen nog eens extra bezocht. Aan de start van de ronde (bij daglicht) konden deze locaties namelijk nog beter worden geïnspecteerd. Op de steenuilkast bij de Van Heemstraweg 61 (figuur 15, locatie 1) zijn 2 individuen van de steenuil waargenomen, hiervandaan klonk wederom de territoriumroep. Op de schoorsteen en in de nestkast bij de Van Heemstraweg 66A was wederom een steenuil te zien die ook de territoriumroep liet horen (figuur 15, locatie 2). In de weide achter nummer 69 was wederom de contactroep te horen (figuur 15, locatie 3). Deze keer kon het roepende individu ook worden waargenomen met de verrekijker. Deze steenuil vloog heen en weer rondom de weide en gebruikten de paaltjes om op te rusten. Na deze plekken te hebben bezocht is een transect gelopen door een wat groter gebied, waarbij ook plekken verder weg gelegen van de onderzoekslocatie zijn onderzocht. Lopend over Zijveld is een vierde roepende steenuil waargenomen in de boomgaard tussen Zijveld en Den Akker. Tegelijkertijd kon een roepende steenuil worden gehoord vanaf de andere kant van de weg. Deze steenuil is waargenomen op een paaltje achter Zijveld 89 en vloog daarna in de richting van de Van Heemstraweg 69. Vermoedelijk was dit het al eerder waargenomen individu van locatie 3 (figuur 15) en is deze het geluid gevolgd. De steenuil in de boomgaard vloog heen en weer door de boomgaard en liet vanaf meerdere plekken de territoriumroep horen. Uiteindelijk verplaatste deze steenuil zich naar de achtertuin van Den Akker 16 waar deze op een steenuilkast in

de boom ging zitten (figuur 15, locatie 4). Vanuit de straat Roggeveld is een vijfde steenuil gehoord die een territoriumroep liet horen vanuit de tuin van de Spijkerstraat 8 (figuur 15, locatie 5).

Veldbezoek 3

Tijdens het derde en laatste veldbezoek, op 26 april, is weer extra aandacht besteed aan de onderzoekslocatie zelf. Hier zijn echter geen nieuwe steenuil waarnemingen gedaan. Enkel het mannetje van locatie 1 (figuur 15) was actief, volgde het geluid en liet de territoriumroep horen vanaf de nestkast, de schuren en vanaf paaltjes in de agrarische percelen van de onderzoekslocatie. Vervolgens is een transect gelopen door de woonwijk ten noorden van de Van Heemstraweg. Vanuit het park aan de Azaleastraat, werd een territoriumroep gehoord. Vervolgens vloog de steenuil over en verplaatste zich naar verschillende bomen in de achtertuinen van woningen aan de violenstraat van waaruit hij wederom meermaals de territoriumroep liet horen. Stapsgewijs verplaatste de steenuil zich naar de nestkast op locatie 2 (figuur 15). Vanuit locatie 4 en 5 (figuur 15) werd de territoriumroep ook tijdens dit veldbezoek gehoord. Op locatie 3 (figuur 15) is echter geen activiteit van de steenuil waargenomen tijdens het derde veldbezoek.

Figuur 15. Veldresultaten van de veldbezoeken en locaties van territoriale steenuilen.

Territoria

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn een vijftal territoria aanwezig (zie figuur 16). Op alle locaties zijn steenuilen waargenomen met territoriale roepen. Op basis van één enkele territoriale roep kan een broedlocatie van een steenuil worden aangetoond. Volgens de onderzoeksresultaten zijn dan ook een vijftal broedlocaties van de steenuil aanwezig in de omgeving van de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING (STEENUIL)

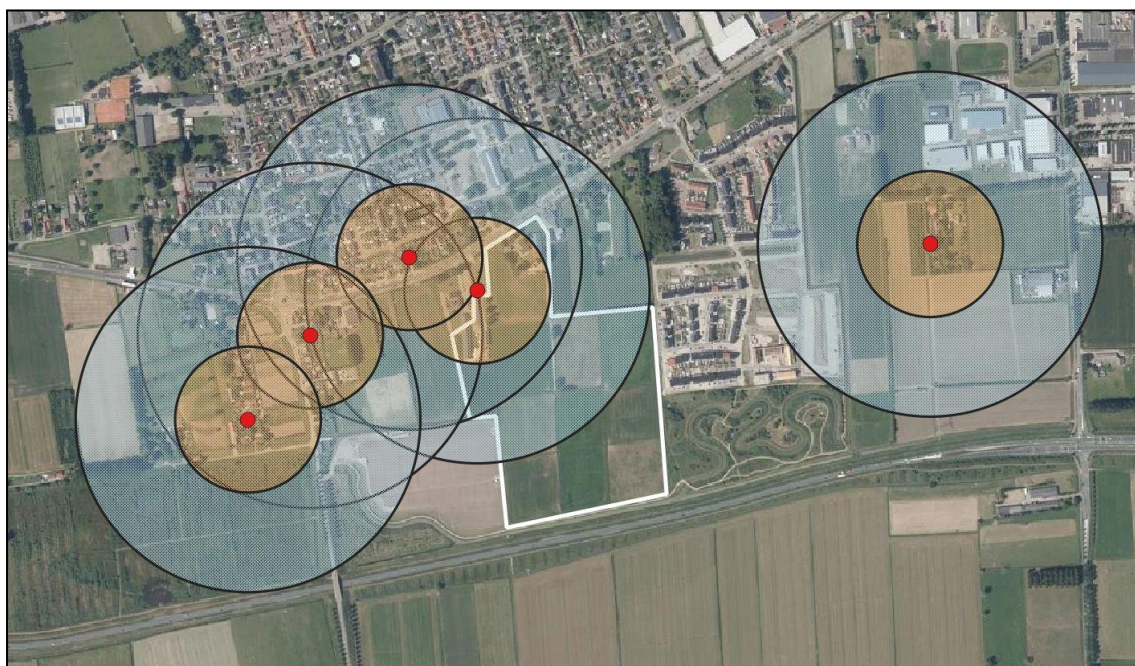
Een gebied moet aan bepaalde habitateisen voldoen om een geschikt territorium te vormen voor een steenuilenpaar. Een territorium dient groot genoeg te zijn om een steenuilenpaar en diens jongen te voeden. Het territorium van een steenuil is gemiddeld 10-12 ha groot. De grootte van een territorium van steenuilen varieert gedurende het seizoen en is afhankelijk van onder andere voedselaanbod en nestgelegenheid. Uit wetenschappelijk onderzoek naar het terreingebruik van steenuilen komt een variatie aan territoriumgroottes naar voren (zie tabel I). In de Soortenstandaard Steenuil (Dienst Regelingen, 2014) wordt een variatie in territoriumgroottes aangegeven van 5 tot 30 ha. Door Landschapsbeheer Nederland wordt een standaard vuistregel van een territorium van 10 ha gehanteerd. Uiteraard is de grootte en vorm van het territorium onder andere afhankelijk van de habitatsamenstelling, verblijfslocaties, dekking en foerageermogelijkheden.

Tabel I. Literatuurwaarden homeranges (HR) steenuilen: uit wetenschappelijk onderzoek naar het terreingebruik van steenuilen komt een variatie van territoriumgroottes naar voren, waarbij de het grootste territorium ongeveer 28 ha betrof.

aantal steenuilen	gem. HR variatie	gem. HR	locatie	bron
19	1,6 - 28,1 ha		Nederrijng gebied, Duitsland	Fink, 1989
11	9,0 - 27,5 ha		Oost-Polen	Grzywaczewski, 2009
8*	3,8 – 11,5 ha	15.1 ± 2,46 ha	Noord-Spanje	Zuberogitia <i>et al.</i> , 2007
7	3,7 – 14,6 ha		Achterhoek, Nederland	Bremer, van den <i>et al.</i> 2009

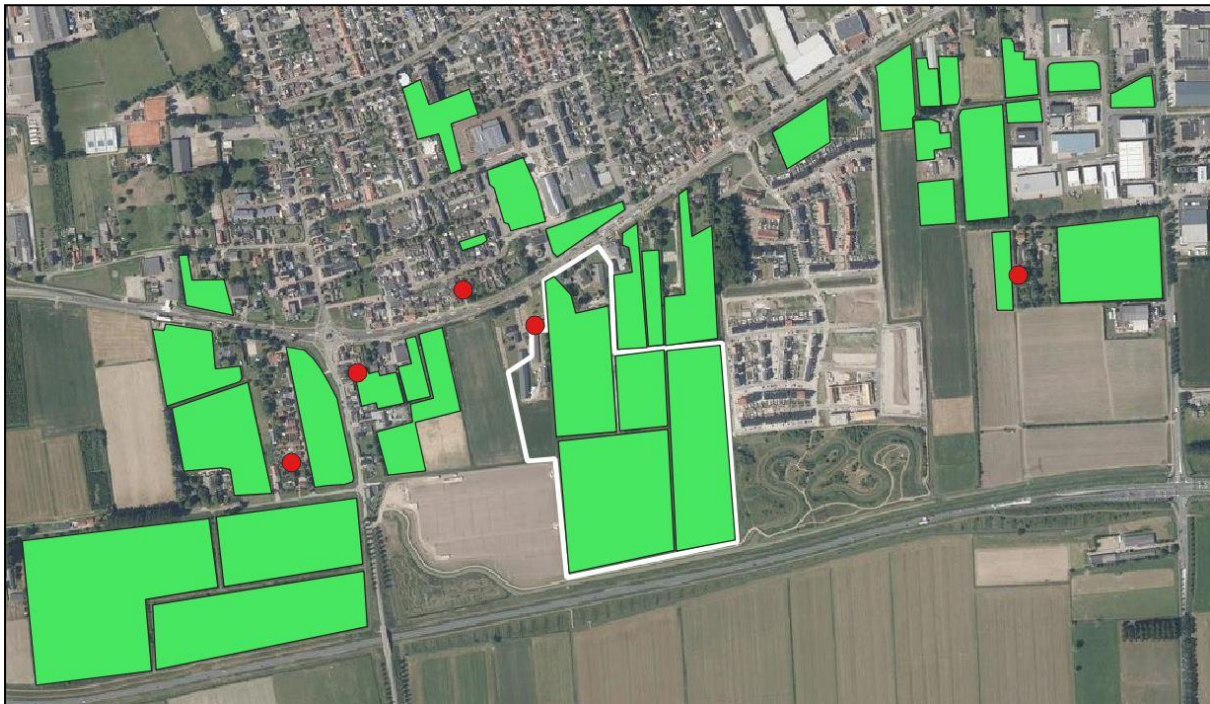
* hierbij is één vrouwelijk exemplaar met een uitzonderlijk groot territorium buiten beschouwing gelaten.

In het broedseizoen foerageren steenuilen in een straal van maximaal 300 m rond hun nest, het meeste voedsel wordt dichterbij verzameld. Dit is een gebied met een oppervlakte van 28 ha (Van den Bremer *et al.* 2009). Om te bepalen of de onderzoekslocatie een essentieel deel vormt van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende steenuil dienen de foerageergebieden rondom de verschillende territoria in kaart gebracht te worden. Ten behoeve hiervan is in figuur 16 een minimale territoriumgrootte ingetekend van 5 ha (oranje vlak) en een maximale territoriumgrootte van 28 ha (lichtblauwe vlak) rondom de aangetroffen territoria.

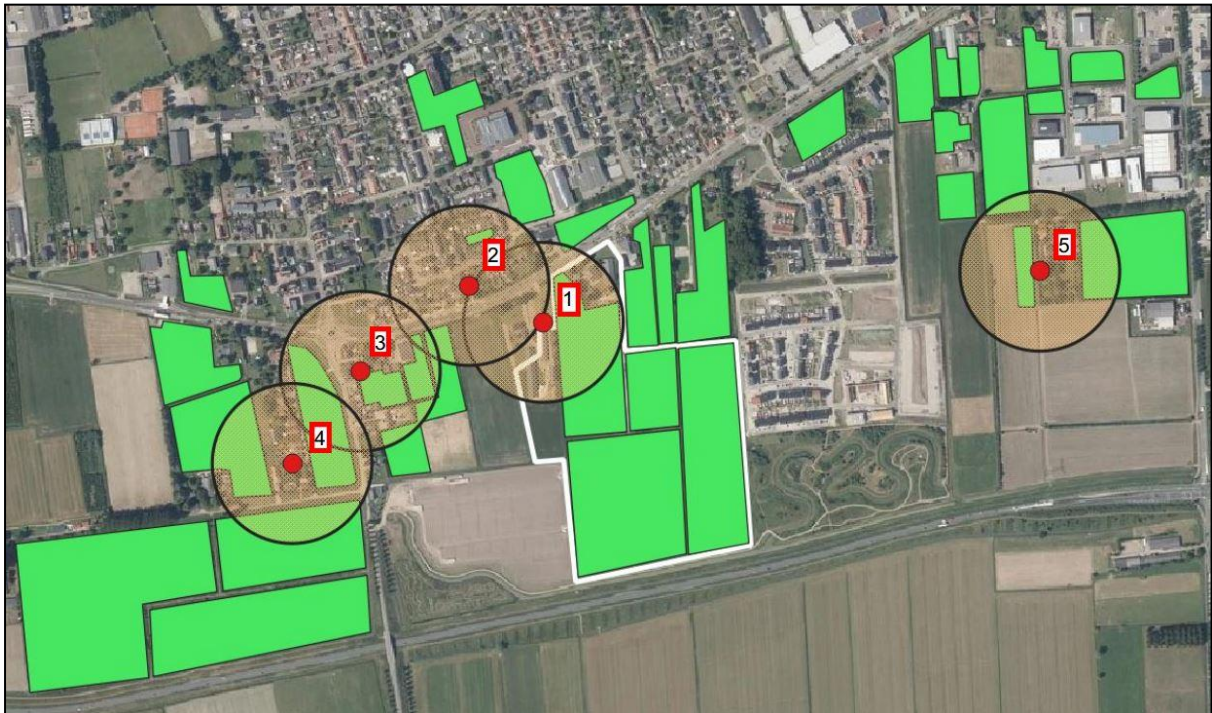
Figuur 16. Minimale (5 ha) en maximale (28 ha) oppervlak van de steenuil territoria voor de vijf broedlocaties.

Wat opvalt is dat de dichtheid aan steenuilterritoria rondom de onderzoekslocatie hoog is. Daarnaast vertonen de territoriumoppervlaktes veel overlap. Hieruit kunnen we opmaken dat het gebied rondom het Leeuwse Veld erg geschikt is voor steenuilen en dat er genoeg voedsel beschikbaar is waardoor verschillende broedlocaties zo dicht bij elkaar functioneel kunnen zijn. Er zal dus veel geschikt foerageergebied in de omgeving aanwezig zijn. Omdat een aantal broedgevallen dicht in de buurt van de onderzoekslocatie gelegen zijn is het potentieel foerageergebied in kaart gebracht om te bepalen of de onderzoekslocatie een essentieel deel vormt van het leefgebied van het leefgebied van een in de omgeving verblijvende steenuil (figuur 17).

Figuur 17. Geschikt foerageergebied voor steenuilen (groene vlakken).

Figuur 17 laat zien dat er geschikt foerageergebied voor steenuilen op en in de buurt van de onderzoekslocatie aanwezig is. Het foerageergebied bestaat voornamelijk uit weides dat wordt begraasd door (hobby)vee, tevens zijn er een aantal bomenkwekerijen in de buurt gelegen en zijn er verschillende geschikte (moes)tuinen in de buurt aanwezig. Verder kenmerkt het gebied zich met veel knotwilgen en zijn er veel geschikte uitkijkposten zoals hekwerken en paaltjes rondom de weides aanwezig van waaraf steenuilen kunnen foerageren en/of kunnen uitrusten. Gezien de hoeveelheid geschikt foerageergebied en de hoeveelheid actieve broedparen in de buurt van de onderzoekslocatie zullen de territoria van de steenuilen relatief klein zijn en dicht bij de minimale territoriumgrootte van 5 ha liggen. In figuur 18 is het geschikte foerageergebied in combinatie met de minimale territoriumgrootte rondom de nestlocaties weergegeven.

Figuur 18. Minimale territoriumgroottes rondom de nestlocaties en geschikt foerageergebied.

In figuur 18 is te zien dat vier van de minimale territoriaoppervlaktes met elkaar overlappen. In praktijk zal een territorium van een steenuil nooit exact rond zijn maar is de vorm afhankelijk van onder andere de habitatsamenstelling, verblijfslocaties, het wegennetwerk, foerageermogelijkheden maar ook van eventueel aanwezige territoria van andere steenuilen. Zo is tijdens de drie veldbezoeken opgevallen dat de steenuilen aan de zuidzijde van de Van Heemstraweg (locatie 1 en 3) geen enkele keer de weg zijn overgestoken. Dit geldt tevens voor het broedpaar gesitueerd aan de noordzijde van de Van Heemstraweg (locatie 2). Daarnaast is de Zijveld ook geen enkele keer overgestoken door de territoriale steenuil aan de oostzijde (locatie 3) maar ook niet door de steenuil aan de westzijde (locatie 4) van deze weg. Dit doet vermoeden dat de scheiding tussen de verschillende territoria nabij deze wegen gelegen zijn. Naar aanleiding van deze constatering, het aanwezige geschikte foerageergebied, de diverse waarnemingen van de steenuilen in het veld en het vertoonde gedrag tijdens de veldbezoeken is in figuur 19 een inschatting gemaakt van de aanwezige territoria van de aanwezige steenuilen rondom het Leeuwse Veld. Hierbij is het broedpaar aan de spijkerstraat 8 buiten beschouwing gelaten aangezien deze relatief ver van de onderzoekslocatie en de andere broedparen gelegen is.

Figuur 19. Foerageergebieden gebaseerd op geschikt foerageergebied en waarnemingen in het veld.

Vrijwel de gehele onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor steenuilen aangezien het weides betreft die begraasd worden door paarden met veel geschikte rust- en uitkijkposten. Naar aanleiding van figuur 18 en 19 kan worden geconstateerd dat er één steenuilbroedpaar intensief gebruikt maakt van de onderzoekslocatie, dit betreft het paar in de nestkast in de boom van de Van Heemstraweg nr 61. Door de realisatie van de woonwijk zal nagenoeg 100% van het geschikte foerageergebied van dit broedpaar verloren gaan. Hierdoor gaat de functionaliteit van deze broedplaats volledig verloren.

Voor iedere verblijfplaats die zijn functie niet meer kan vervullen dienen drie nieuwe alternatieve verblijfplaatsen te worden geplaatst. Een vervangende verblijfplaats heeft nooit dezelfde eigenschappen als de oorspronkelijke verblijfplaats. Dit kan worden ondervangen door een overmaat aan verblijfplaatsen aan te bieden. Hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd, hoe groter de kans is op succes. De nieuwe kasten dienen op een geschikte plek te worden opgehangen met genoeg geschikt foerageergebied en buiten de invloedssfeer van andere steenuilterritoria. Daarnaast dient het verloren leefgebied gecompenseerd te worden. Dit kan door nieuw gebied in te richten met bijvoorbeeld kleinschalig ingericht begraasd weiland, een boomgaard, een natuurlijke poel, hagen, knotwilgen en takkenrillen. Middels een activiteitenplan en een onthefingsaanvraag dient een gepast plan te worden opgesteld waarin de locaties van de alternatieve verblijfplaatsen worden opgenomen en welk/hoeveel gebied zal worden gecompenseerd. Het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie dat deels als waterberging zal dienen biedt bijvoorbeeld mogelijkheden om ingericht te worden als optimaal leefgebied van de steenuil. Geadviseerd wordt om in deze fase contact op te nemen met de lokale steenuilenwerkgroep (Steenuilenwerkgroep Maas en Waal), omdat zij meer waardevolle informatie hebben over reeds geplaatste steenuilkasten, actieve steenuilterritoria en geschikt foerageergebied.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Accent Adviseurs een aanvullend ecologisch onderzoek naar de huismus en steenuil uitgevoerd aan het Leeuwse Veld midden te Beneden-Leeuwen.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging en de ontwikkeling van een nieuwbouwwijk en naar aanleiding van de resultaten uit de quickscan Wet natuurbescherming (rapport 15561.002, d.d. 21 mei 2021).

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens de aanwezige bebouwing te slopen, de bomen te rooien en de wattergangen te dempen om vervolgens een woonwijk te realiseren op de onderzoekslocatie, het Leeuwse Veld Midden.

Conclusie onderzoek huismus

Op basis van de verrichtte onderzoeksinspanning is uitgesloten dat de bebouwing op de onderzoekslocatie dient als broedplaats voor huismussen. Evenmin heeft de onderzoekslocatie een essentiële functie voor huismussen. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde en er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk.

Conclusie onderzoek steenuil

Op ongeveer 10 meter afstand van de onderzoekslocatie vandaan is een steenuilbroedpaar actief. Door de realisatie van de woonwijk zal nagenoeg 100% van het geschikte foerageergebied van dit broedpaar verdwijnen en zal de functionaliteit van deze broedplaats verloren gaan. Middels een activiteitenplan en een ontheffingsaanvraag dient een gepast plan te worden opgesteld waarin drie alternatieve geschikte broedplaatsen voor steenuil worden aangeboden. Daarnaast dient het geschikte foerageergebied dat verloren gaat gecompenseerd te worden. Geadviseerd wordt om in deze fase contact op te nemen met de lokale steenuilenwerkgroep, zodat ook zij betrokken worden in het verdere proces.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

BIJ12 (2017^a) . Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*, Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017^b) . Kennisdocument Steenuil *Athene Noctua*, Versie 1.0, juli 2017.

Van den Bremer, L., Van Harxen, R. & Stroeken, P. (2009). Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Van Harxen R. & Stroeken, P. (2016). Handleiding broedbiologisch onderzoek steenuil. Uitgave STONE Steenuilenoverleg Nederland, Heiloo.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

